

*Н.П. Сафонік, к.е.н.
(Національний авіаційний університет, Україна)*

Розвиток авіаційної галузі України в умовах повоєнного відновлення

У тезах проаналізовано наслідки повномасштабного вторгнення для авіаційної галузі України та інституційні заходи забезпечення післявоєнного відновлення авіаційного транспорту. Визначено основні фактори, які впливатимуть на розвиток авіаційної галузі у повоєнний період.

Авіаційна галузь є однією з ключових складових національної інфраструктури та економіки України, що забезпечує швидке транспортне сполучення, сприяє розвитку міжнародної торгівлі та залученню інвестицій. До початку повномасштабного вторгнення авіаційна галузь демонструвала стабільне зростання, що обумовлювалося як розвитком внутрішніх авіаліній, так і розширенням міжнародних маршрутів. Однак, війна суттєво змінила обставини, поставивши галузь перед новими викликами.

У контексті післявоєнної відбудови України розвиток авіаційної галузі набуває стратегічного значення не лише з точки зору економіки, але й для національної безпеки та відновлення міжнародних зв'язків. Водночас глобальні тенденції, такі як впровадження екологічно чистих технологій, цифровізація та посилення регуляторних вимог, також впливають на напрямки розвитку цієї сфери.

З початку повномасштабного вторгнення у результаті масованих ракетних обстрілів з 35 аеродромів пошкоджено 19, включаючи 12 цивільних і 7 аеродромів подвійного призначення, не враховуючи військові об'єкти. Результати досліджень вказують, що загальні втрати авіаційної галузі (інфраструктури та техніки, включаючи аеропорти, аеродроми та аеронавігаційне обладнання) складають близько 2,04 мільярда доларів США [1]. Такі значні втрати створюють серйозні виклики для відновлення галузі в післявоєнний період. Однак, попри масштаб руйнувань, цей сектор має величезний потенціал для розвитку за умови правильної стратегії відновлення. Окремі наслідки та інституційні заходи в контексті забезпечення стратегічних сценаріїв повоєнного відновлення авіаційного транспорту України показано на рис. 1.

Післявоєнне відновлення України повинно передбачати комплексне відродження ключових галузей, серед яких авіаційна займає особливе місце. Авіація відіграє важливу роль не лише у внутрішньому та міжнародному транспортному сполученні, але й у сприянні економічній інтеграції країни. Ефективний розвиток авіаційної галузі є критичним для підтримки міжнародної торгівлі, залучення інвестицій та створення нових робочих місць. Однак цей процес потребує чіткого бачення, стратегічного планування та реалізації низки заходів, спрямованих на відновлення інфраструктури, підтримку інновацій та стимулювання попиту. В даному контексті погоджуємось із І.М. Суворовою та

М.С. Ігнатушою, що основними факторами, які впливатимуть на розвиток авіаційної галузі України в майбутньому стануть:

- державна підтримка – необхідною є розробка комплексної стратегії відновлення авіаційної інфраструктури, що включатиме фінансування будівництва та ремонту аеропортів, злітно-посадкових смуг і модернізацію авіаційного парку. Для залучення інвестицій необхідно створити сприятливі умови, зокрема через надання податкових пільг, субсидій та інших стимулів. Важливо також налагодити тісну співпрацю з міжнародними партнерами для забезпечення розвитку авіаційної галузі в умовах повоєнної відбудови.

- відновлення інфраструктури – через війну Україна зазнала значних руйнувань в авіаційній інфраструктурі, однак, галузь має великий потенціал для відновлення, що повинен бути націлений на реконструкцію зруйнованих аеропортів і модернізацію існуючих об'єктів, що стане основою для залучення інвестицій у авіаційну сферу, стимулюючи її подальший розвиток.

- стимулювання попиту – прагнення України до інтеграції в Європейський Союз означає гармонізацію авіаційних стандартів із європейськими нормами. Це дозволить українським авіакомпаніям активно брати участь у міжнародних перевезеннях та конкурувати з іншими європейськими перевізниками. Світовий ринок авіаперевезень зростає, що сприятиме збільшенню попиту на авіаційні послуги. Туристичний потенціал України та її вигідне географічне положення також можуть стати важливими факторами для розвитку галузі, зокрема в сфері вантажних перевезень.

- розвиток кадрового потенціалу – якісна підготовка та перепідготовка авіаційного персоналу є ключовою умовою забезпечення безпеки авіаперевезень. Вдосконалення системи навчання через фінансування освітніх установ, розробку нових програм та підвищення кваліфікації спеціалістів сприятиме підвищенню стандартів галузі.

- інновації та технології – в повоєнному періоді вітчизняні авіакомпанії будуть змушені конкурувати з міжнародними перевізниками, що потребуватиме інвестування в сучасні технології та інноваційні рішення в сфері авіаційної безпеки, що дозволить підвищити конкурентоспроможність української авіації на глобальному ринку [3, с. 64].

Таким чином, врахування цих факторів дасть можливість Україні розбудувати потужну і конкурентоспроможну авіаційну галузь, яка стане важливим драйвером економічного зростання та відновлення країни.

Висновки. В умовах післявоєнного відновлення України авіаційна галузь має потенціал стати важливим рушієм економічного зростання та інтеграції країни у глобальну економіку. Відновлення інфраструктури, залучення інвестицій, впровадження інновацій та гармонізація з європейськими стандартами дозволять створити конкурентоспроможну авіаційну систему, яка сприятиме як пасажирським, так і вантажним перевезенням. Ключовою залишається державна підтримка у вигляді фінансових стимулів та співпраці з міжнародними партнерами. Крім того, важливим чинником стане розвиток кваліфікованих кадрів та інвестиції в нові технології, що дозволить українській авіаційній галузі не лише відновитися, але й зайняти гідне місце на світовому ринку авіаперевезень.

Рис. 1. Наслідки та інституційні заходи в контексті забезпечення повоєнного відновлення авіаційного транспорту України
Джерело: складено автором за даними [3, с. 243-256]

Список літератури

1. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf
2. Суворова І.М., Ігнатуша М.С. Перспективи розвитку авіаційної галузі в постконфліктній Україні. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2024. № 1 (131). С. 62-66.
3. Харазішвілі Ю.М., Бугайко Д.О., Ляшенко В.І. Сталий розвиток авіаційного транспорту України: стратегічні сценарії та інституційний супровід: монографія / за ред. Ю.М. Харазішвілі; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2022. 276 с.